

Kriminalvårdens författningssamling

ISSN 1653-6665

Kriminalvården

Utgivare: Caroline Oredsson

KVFS 2020:2

**FARK
Transport**

Utkom från trycket den
15 oktober 2020.

Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd om transporter av frihetsberövade personer

beslutade den 21 september 2020.

Kriminalvården föreskriver följande med stöd av 41 § fängelseförordningen (2010:2010), 30 § häktesförordningen (2010:2011) och 14 § förordningen (2007:1172) med instruktion för Kriminalvården och beslutar följande allmänna råd.

Innehåll

1 § Dessa föreskrifter innehåller kompletterande bestämmelser till fängelselagen (2010:610), fängelseförordningen (2010:2010), häkteslagen (2010:611) och häktesförordningen (2010:2011) om transporter av frihetsberövade personer. Begrepp och uttryck som används i föreskrifterna har samma innebörd och tillämpningsområde som i dessa författningar, om inte annat anges.

Föreskrifterna innehåller även bestämmelser som syftar till att samordning, effektivitet, enhetlighet och följdriktighet uppnås inom Kriminalvårdens transportverksamhet.

Tillämpningsområde

2 § Föreskrifterna ska tillämpas vid planering och genomförande av Kriminalvårdens transporter av frihetsberövade personer som är intagna i anstalt, häkte eller annan förvaringslokal i vilken Kriminalvården bedriver verksamhet.

Föreskrifterna ska även tillämpas vid planering och genomförande av sådana transporter av frihetsberövade personer som Kriminalvården utför efter begäran om handräckning eller överlämnande från en annan myndighet, samt transporter av andra frihetsberövade personer som Kriminalvården enligt lag är skyldig att utföra.

Föreskrifterna ska tillämpas vid planering och genomförande av både inrikes- och utrikestransporter.

Definitioner

3 § I denna författning avses med

transport: samtliga förflyttningar som Kriminalvården utför av en frihetsberövad person utanför den lokal som personen annars förvaras i, samt bevakningsuppgifter i samband med förflyttningen, exempelvis under en domstolsförhandling, ett läkarbesök eller en permission,

transportpersonal: personal som för Kriminalvårdens räkning deltar i genomförandet av en transport,

kriminalvårdstransport: transport av en frihetsberövad person som är intagen i anstalt, häkte eller annan förvaringslokal i vilken Kriminalvården bedriver verksamhet, dock inte en frihetsberövad person som endast med hänsyn till transportförhållandena förvaras i sådan lokal i samband med en handräckningstransport,

handräckningstransport: transport av en frihetsberövad person som inte är intagen i anstalt, häkte eller annan förvaringslokal i vilken Kriminalvården bedriver verksamhet, och som Kriminalvården enligt lag är skyldig att utföra åt en annan myndighet efter begäran om handräckning, eller överlämnande från Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen enligt 29 a § polislagen (1984:387),

klient: frihetsberövad person som en transport avser,

begärande myndighet: myndighet som enligt lag har rätt att begära att Kriminalvården utför en viss handräckningstransport eller Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen, om en transport överlämnas enligt 29 a § polislagen (1984:387),

avlämnande myndighet: myndighet i vars lokaler en klient förvaras inför en handräckningstransport,

avsändande verksamhetsställe: anstalt, häkte eller annan förvaringslokal i vilken Kriminalvården bedriver verksamhet och som en intagen förvaras i inför en kriminalvårdstransport, eller det verksamhetsställe som har ansvaret för en intagen som tillfälligt förvaras i en annan lokal,

förvar: tillfällig inlåsning av en frihetsberövad person i exempelvis polisarrest eller häkte i samband med uppehåll i en handräckningstransport, och

samtransport: transport av fler än en klient i samma transportfordon, dock inte flygplan, passagerarfartyg eller allmänna transportmedel.

4 § En transport ska planeras och genomföras på ett säkert och effektivt sätt. De negativa konsekvenser som en transport kan medföra för en klient ska i möjligaste mån begränsas. Planering och genomförande av en transport ska ske med respekt för klientens personliga integritet och klientens särskilda behov ska beaktas. En transport ska utföras på ett sådant sätt att den inte väcker onödig uppmärksamhet.

Om det på grund av någon särskild omständighet kan antas medföra obehag eller liknande för en klient ska en transport inte utföras genom samtransport.

Vid planering och genomförande av en transport som avser ett barn ska barnets bästa alltid beaktas. Överväganden avseende barnets bästa ska dokumenteras.

Allmänna råd

Transportpersonal bör bära tjänstedräkt vid genomförandet av en inrikestransport. Vid inrikestransport med motorfordon bör fordon med Kriminalvårdens kännetecken användas.

Om det finns särskilda skäl och i övrigt är lämpligt kan transportpersonal bära andra kläder, samt använda andra fordon, än vad som anges i första stycket.

I transportpersonalen bör det, om det är möjligt, ingå minst en person av samma kön som klienten. Som utgångspunkt bör särskilt integritetskänsliga moment, exempelvis kroppsvisitation eller närvaro i behandlingsrum vid besök inom hälso- och sjukvården, hanteras av transportpersonal av samma kön som klienten.

5 § En kontroll- eller tvångsåtgärd i form av kroppsvisitation eller beläggande av fängsel i samband med en transport får endast användas om den står i rimlig proportion till syftet med åtgärden. Om en mindre ingripande åtgärd är tillräcklig ska den användas.

Allmänna råd

Vid beslut om kontroll- och tvångsåtgärder bör särskilt beaktas klientens situation och hälsotillstånd samt de säkerhetsmässiga förhållandena vid transporten. En säkerhetsbedömning bör alltid göras utifrån individuella, aktuella och relevanta faktorer.

6 § Det som anges i 23 § första stycket och 24 § fängelseförordningen (2010:2010) samt 13 § första stycket och 14 § häktesförordningen (2010:2011) om kroppsvisitation samt krav på dokumentation vid beläggande av fängsel ska tillämpas om sådana kontroll- och tvångsåtgärder används i samband med en transport.

7 § När det för en viss transport är påkallat på grund av risken för fritagning eller av någon annan särskild anledning ska Kriminalvården samråda med Polismyndigheten om behovet och möjligheterna att begära hjälp med genomförande av transporten från den myndigheten.

Allmänna råd till 15 kap. 4 a § fängeslagen (2010:610) och 8 kap. 2 a § häkteslagen (2010:611)

Med "annan särskild anledning" avses i bestämmelserna exempelvis risken för tagande av gisslan, hot mot den person som transporten avser eller annan jämförbar situation.

Kriminalvården bör, om inte behov av det saknas, till Polismyndigheten lämna de uppgifter som är nödvändiga för planeringen och genomförandet av transporten.

Om transporten överlämnas helt till Polismyndigheten övertar den myndigheten ansvaret för transporten.

Kriminalvårdstransporter

8 § Inför en transport av en intagen ska det avsändande verksamhetsstället, i den utsträckning det behövs, se till att

1. en bedömning av de aktuella säkerhetsmässiga förhållandena för transporten har gjorts och dokumenterats,
2. nödvändiga beslut om särskilda kontroll- och tvångsåtgärder har fattats, samt
3. i det fall det avsändande verksamhetsstället inte på egen hand ska genomföra transporten, annan information som behövs för att transporten ska kunna utföras på ett säkert sätt har lämnats till den som ska utföra transporten.

I det fall det avsändande verksamhetsstället inte på egen hand ska genomföra transporten ska även övrig information som kan ha betydelse för utförandet av transporten lämnas till transportpersonal i samband med att transporten påbörjas.

9 § Det avsändande verksamhetsstället ansvarar för att vid behov inhämta läkares medgivande till transport av en intagen i enlighet med vad som anges i 9 kap. 3 § fängelselagen (2010:610) och 5 kap. 3 § häkteslagen (2010:611). Om läkare i ett sådant fall har lämnat ett medgivande till transport ska detta dokumenteras.

Om sjukvårdspersonal har lämnat anvisningar om tillgång till läkemedel samt andra instruktioner ska dessa följas under transporten.

Allmänna råd

Läkares medgivande till transport bör inhämtas så snart det finns någon konkret omständighet som talar för att en transport av den intagne kan skada hans eller hennes hälsa. Det kan avse risk för såväl fysisk som psykisk skada.

10 § Vid transport av en intagen i anstalt ska transportuppehåll för övernattning normalt ske i anstalt. Enligt 2 kap. 4 a § och 10 kap. 6 § fängelselagen (2010:610) får dock en intagen i anstalt under vissa förutsättningar tillfälligt placeras i häkte i anslutning till omplacering och vistelse utanför anstalt.

Andra kortare uppehåll vid transport av en intagen i anstalt än sådana som avses i första stycket får ske i häkte, polisarrest eller annan lämplig lokal.

Allmänna råd

I Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd (KVFS 2011:1) om fängelse finns allmänna råd till 2 kap. 4 a § fängelselagen (2010:610) om placering av en intagen i häkte när det, i anslutning till omplacering, behövs med hänsyn till transportförhållandena.

Med "andra kortare uppehåll" avses exempelvis uppehåll för måltid eller liknande uppehåll av helt tillfällig karaktär.

11 § Vid transport av en intagen i häkte ska transportuppehåll för övernattning normalt ske i häkte.

Andra kortare uppehåll vid transport av en intagen i häkte än sådana som avses i första stycket får ske i anstalt, polisarrest eller annan lämplig lokal.

Allmänna råd

Utgångspunkten är att den som är häktad på grund av misstanke om brott ska förvaras i ett häkte. Om det med hänsyn till transportförhållandena i samband med en domstolsförhandling är nödvändigt och lämpligt, kan transportuppehåll för övernattning även ske i polisarrest eller i anstalt. I 24 kap. 22 § rättegångsbalken finns bestämmelser om att rätten eller åklagaren får besluta att den häktade, sedan han förts till häkte, ska föras till en plats utom häktet för förhör eller annan åtgärd.

Med "andra kortare uppehåll" avses exempelvis uppehåll för måltid eller liknande uppehåll av helt tillfällig karaktär.

Handräckningstransporter

12 § I samband med en begäran om handräckning ska Kriminalvården kontrollera att den begärande myndigheten har lämnat de uppgifter som behövs för planeringen och genomförandet av transporten.

Om ytterligare information behövs för att transporten ska kunna planeras och genomföras på ett säkert, tryggt och effektivt sätt får Kriminalvården inhämta kompletterande uppgifter från den begärande myndigheten.

Om en klient, under ett transportuppehåll, ska förvaras i en annan myndighets lokaler ska Kriminalvården till den myndigheten lämna de uppgifter som är nödvändiga för att transportuppehållet ska kunna genomföras.

Allmänna råd

Uppgiftsskyldigheten innebär att den begärande myndigheten utan uppmaning ska lämna uppgifter till Kriminalvården. Skyldigheten omfattar i första hand de uppgifter som utgör grunden för begäran och som avser den aktuella situationen. Även andra uppgifter som behövs för planeringen och genomförandet av transporten bör dock regelmässigt lämnas, bl.a. uppgifter om klientens historik och övriga uppgifter som är relevanta för att bedöma vålds- och rymningsbenägenheten. Det är också nödvändigt att Kriminalvården får kännedom om sådan särskild information som behövs för att transportpersonal ska kunna bemöta klienten på ett lämpligt och värdigt sätt, exempelvis information om klientens hälsotillstånd, läkemedelsbehov samt allmänna tillstånd i övrigt.

Eftersom det är av yttersta vikt att uppgifterna är aktuella och relevanta bör den begärande myndigheten även efter det att begäran kommit in till Kriminalvården lämna information om ändrade eller tillkommande omständigheter.

Enligt 43 b § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga ska även uppgifter om en till klienten närstående person lämnas när det är fråga om en handräckningstransport enligt den lagen, om uppgifterna behövs för planeringen och genomförandet av transporten. Med "närstående" avses exempelvis familjemedlem eller annan nära släkting.

13 § Kriminalvården ska, i den utsträckning det bedöms vara lämpligt och nödvändigt, hålla den begärande myndigheten underrättad om omständigheter som har betydelse för planeringen och genomförandet av en handräckningstransport.

Allmänna råd

Kriminalvården bör normalt skyndsamt underrätta den begärande myndigheten bl.a. om transporten inte kan genomföras i enlighet med den meddelade planeringen eller om en påbörjad men ännu inte avslutad transport måste avbrytas.

14 § En transport ska planeras på sådant sätt att samtransport av klienter som är frihetsberövade med stöd av olika lagstiftningar i möjligaste mån undviks.

Ett barn får samtransporteras tillsammans med en vuxen klient endast om en sådan transport kan anses vara till barnets bästa.

15 § Kriminalvården får i samband med en handräckningstransport utföra kroppsvisitation av en klient för att söka efter vapen och andra farliga föremål.

En sådan åtgärd får vidtas endast om det är nödvändigt av säkerhetsskäl. Vid denna bedömning ska särskilt beaktas riskerna för att klienten bär med sig föremål som han eller hon kan använda för att skada antingen sig själv eller någon annan, eller kan använda för att underlätta rymning eller fritagning i samband med en transport.

Allmänna råd

Det bör i varje enskilt fall göras en bedömning av behovet av kroppsvisitation bl.a. med hänsyn till klientens situation och de säkerhetsmässiga förhållandena vid transporten. Transportpersonal bör inför kroppsvisitation av en klient inhämta relevant information från personal vid den begärande, eller avlämnande, myndigheten så att integritetsintrånget för klienten blir så litet som möjligt.

16 § Transportpersonal ska följa de anvisningar som den begärande, eller avlämnande, myndigheten lämnar om tillhandahållande av läkemedel för en klient under en transport.

Allmänna råd

Den begärande, eller avlämnande, myndigheten har under transporten fortsatt ansvar för vården av klienten och bör därför lämna tydliga instruktioner om vilka läkemedel som ska tillhandahållas av transportpersonal.

17 § En transport ska planeras och genomföras på sådant sätt att förvarstagande av en klient under ett transportuppehåll i möjligaste mån undviks.

Förvarstagande av den som är under arton år får endast ske när det med hänsyn till transportförhållandena finns särskilda skäl för att vidta en sådan åtgärd.

Den som är under femton år, eller som vårdas enligt lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård eller lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, får inte tas i förvar.

Allmänna råd

Kriminalvården har enligt 45 c § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, 43 c § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga och 20 c § lagen (1988:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård möjlighet att ta en klient i förvar under ett transportuppehåll. Av 10 kap. 20 § 3 utlänningslagen (2005:716) framgår att Migrationsverket får besluta om en utlännings, när det är nödvändigt av transporttekniska skäl, ska placeras i anstalt, häkte eller polisarrest.

Möjligheten till förvar bör användas med restriktivitet. Ett förvarstagande bör föregås av en behovs- och proportionalitetsbedömning i det enskilda fallet och bör endast vara aktuellt när det är nödvändigt med hänsyn till transportförhållandena. I bedömningen bör särskilt beaktas den enskildes psykiska och fysiska hälsa samt hur länge vistelsen i förvaret förväntas vara. Förvarstagandet bör ske under former som är anpassade till klientens behov.

Möjligheten till alternativa transportarrangemang bör alltid övervägas innan beslut om förvar fattas. Den begärande myndigheten bör i samband med begäran om transport lämna uppgifter om möjligheten till sådana alternativa transportarrangemang. Vid behov kan Kriminalvården även kontrollera den begärande myndighetens möjligheter att tillhandahålla särskilda platser för användning vid transportuppehåll.

Särskilda skäl för förvarstagande av en klient som är under arton år kan exempelvis vara att det i förhållande till transportens längd framstår som uppenbart oskäligt att inte planera för ett längre transportuppehåll. Vid denna bedömning bör särskilt uppmärksammas om påfrestningarna för klienten, som en längre transport utan uppehåll kan orsaka, överväger de negativa konsekvenser som ett förvarstagande medför. Under alla omständigheter bör förvarstagande av den som är under arton år endast användas som en sista utväg och för kortast möjliga tid.

Övriga transporter

18 § Bestämmelserna i 4–9 §§ och 19–20 §§ ska tillämpas vid sådana transporter som Kriminalvården är skyldig att utföra enligt

- 8 och 8 a §§ lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,
- 40 a § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom,
- 12 a § lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,
- 31 a § lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen, samt
- 2 kap. 12 § och 3 kap. 20 § lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

Övriga bestämmelser

19 § Kriminalvården får förordna en väktare för uppdrag i form av bevakning vid en kriminalvårdstransport, eller vid andra transporter av en klient som omfattas av bestämmelserna i häkteslagen (2010:611).

I transportpersonalen ska alltid ingå ordinarie kriminalvårdspersonal och en väktare ska stå under ledning av sådan personal.

Allmänna råd

Kriminalvårdens möjlighet att förordna väktare för bevakningsuppdrag vid transporter är inte begränsad till transporter av sådana klienter som förvaras i anstalt eller i häkte. Väktare kan även förordnas vid exempelvis transporter av en anhållen

**KVFS
2020:2**

person som förvaras i polisarrest, eftersom klienten i ett sådant fall omfattas av bestämmelserna i häkteslagen (2010:611).

20 § Chefen för Kriminalvården får besluta om undantag från dessa föreskrifter.

1. Dessa föreskrifter och allmänna råd träder i kraft den 1 december 2020.
2. Genom författningen upphävs Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd (KVFS 2012:6) om transportverksamheten.

På Kriminalvårdens vägnar

MARTIN HOLMGREN

Johan Mellbring
(Nationella transportenheten)